MEMÒRIA

2020

XCN
XARXA PER A LA CONSERVACIÓ DE LA NATURA

Xarxa per a la
Conservació de la Natura

L'any en xifres

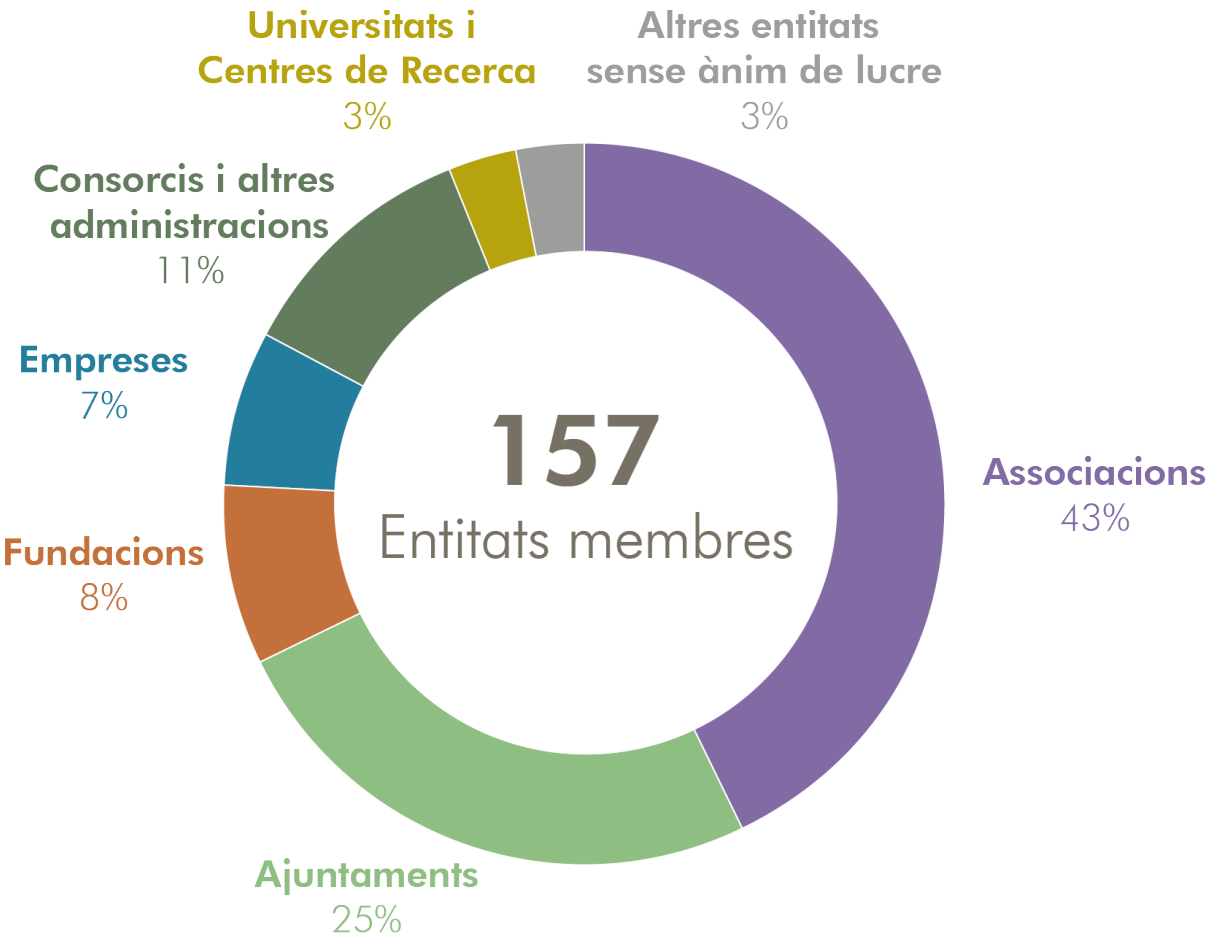

Assemblea

1 Assemblea
3 sessions virtuals

- 29 de juny. Àmbits estratègics.
- 1 de juliol. Pla de comunicació i Pla d'incidència política.
- 16 de juliol. Memòria i resultats 2019. Pla d'accions 2020.

Junta

17 membres
9 reunions

Equip tècnic

14 persones

- 2 coordinació
- 4 conservació
- 2 comunicació
- 1 voluntariat
- 1 jurídic
- 1 administració
- 3 suport SOC

Assessoraments

61
Assessoraments
tècnics i jurídics

160
Assessoraments
a persones, col·lectius i empreses
en voluntariat ambiental

Comunicació

XCN
XARXA PER A LA CONSERVACIÓ DE LA NATURA

2.700
subscrits
al butlletí

9.758
visites
al web

5.650
seguidors a
Twitter

73 Àrees XCN
Missatges a les
entitats membres

Voluntariat
Ambiental
a Catalunya

3.359
subscrits
al butlletí

45.204
visites
al web

5.500
seguidors a
Twitter

3.438
seguidors a
Facebook

2.153
seguidors
a Instagram

Desenvolupament estratègic de la conservació comunitària i privada

Instruments jurídics per les iniciatives de conservació privada

Hem revisat els instruments jurídics per canalitzar les iniciatives de conservació privada: els contractes i convenis de custòdia. Els documents estan **disponibles al** web de la XCN per adaptar-los a les necessitats dels projectes.

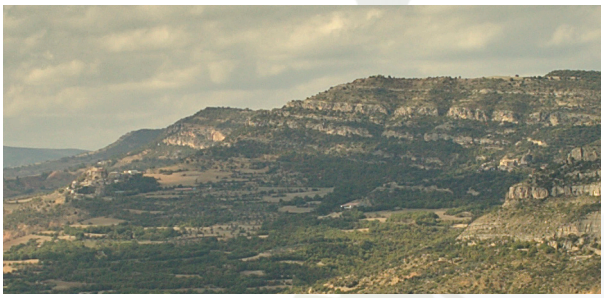

Selecció d'indicadors candidats per a l'avaluació ecològica i socioeconòmica de la custòdia

Hem elaborat una primera proposta de **sistema d'indicadors per a avaluar de forma periòdica l'estat i tendències del moviment de la custòdia pel que fa a aspectes socioeconòmics i ecològics de la conservació.** Pel que fa als indicadors ecològics, s'han consensuat amb la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural i el Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC), per tal que els indicadors s'alineïn amb la informació recollida per als informes sexennals d'aplicació de les Directives Europees de conservació.

Detecció d'àrees estratègiques per a la custòdia del territori a Catalunya

Hem aprofundit en el marc conceptual d'aquesta estratègia i s'han posat de manifest les **sinergies amb altres iniciatives, com la planificació de la infraestructura verda**.

Les àrees prioritzades correspondrien a zones d'elevat valor natural, amenaçades i amb característiques sociopolítiques que poden facilitar iniciatives de custòdia del territori.

Implementació del decret de creació del Registre de finques amb iniciatives de custòdia i conservació cívica i privada

Seguim treballant per a que el registre de finques amb iniciatives de custòdia i conservació cívica i privada sigui una realitat. Hem treballat diversos canvis per a que la seva tramitació avanci.

Prova pilot d'aplicació d'avaluació de la biodiversitat potencial de sistemes agraris

Hem realitzat **dues proves pilot en finques en custòdia de la Fundació Emys i el GEPEC-EdC** per testejar un sistema d'indicadors que avalua la biodiversitat potencial de les finques agrícoles (sistema d'indicadors ECODIAG de Diagnòstic de Biodiversitat en Explotacions Agràries) **a través de les diferents estructures naturals i semi-naturals: marges de camp, franges herbàcies, basses, murs de pedra seca, etc.** Aquest sistema va ser desenvolupat pel Conservatoire d'Espaces Naturels du Languedoc-Roussillon (CEN-LR), i s'hi va tenir un primer contacte en el marc del projecte AccessToLand.

El resultat d'aquesta avaluació té l'objectiu de guiar al personal tècnic de les entitats i a la pagesia a millorar-ne la gestió per afavorir la biodiversitat i els efectes positius d'aquesta en la productivitat agrícola.

Publicació de l'Inventari de Custòdia 2019

S'ha publicat l'Inventari de custòdia 2019, un inventari que recull les iniciatives de custòdia, tant públiques com privades, existents a Catalunya. Les dades demostren la rellevància de les iniciatives de custòdia per a la conservació d'espais naturals protegits i hàbitats i espècies d'interès comunitari a Catalunya.

700 iniciatives de custòdia
447 privades, 253 públiques

63 entitats
42 privades, 21 públiques

39.339ha en custòdia
1,2% del territori català
56,1% en propietat privada

76 iniciatives noves en els últims 2 anys

Mapa d'iniciatives de custòdia

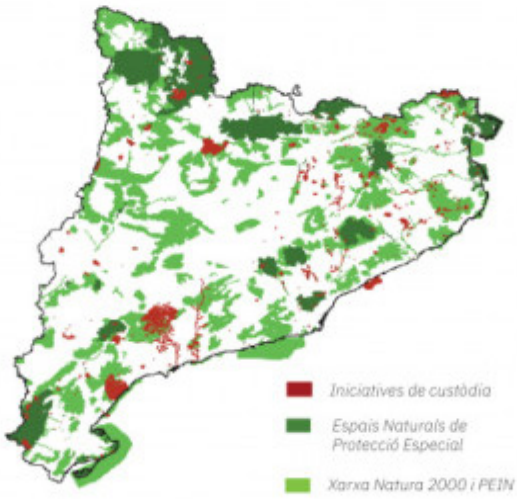

Superfície de les iniciatives
0,01ha — 5.464ha
5,4ha*

Durada contractes/convenis
1 any — 99 anys
10 anys*

Nº d'iniciatives per entitat
1 iniciativa — 78 iniciatives
3 iniciatives*

*valors mediana

Superfície per àmbit de custòdia

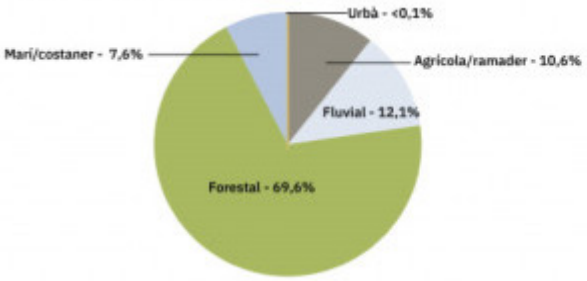

El **72,8%** de la superfície en custòdia està dins XN 2000

El **43%** d'iniciatives compta amb un pla de gestió

Al **89%** de les iniciatives es fa un seguiment

Presència d'espècies i hàbitats d'interès**
49% amb presència d'espècies
73% amb presència d'hàbitats
14% sense presència

** Espècies de la Directiva Aus, Directiva Hàbitats, Catàleg de flora amenaçada de Catalunya i proposta de Catàleg de fauna amenaçada de Catalunya, i hàbitats d'interès comunitari

Objectes de conservació

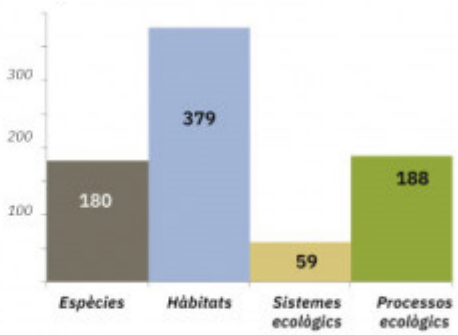

Incidència política

Reunió amb representants polítics i altres accions d'incidència política

Hem realitzat diverses reunions amb representants polítics per **donar a conèixer les necessitats de les entitats ambientals** i els canvis normatius que caldria realitzar per garantir una relació i un finançament estable pel sector.

També hem traslladat la preocupació i importància de que els **fons Next Generation – EU es destinin de manera eficient i efectiva**. Així com també els hem informat de les propostes de millora de les polítiques de conservació i altres (com la PAC).

Pel que fa als pressupostos 2020, **hem reclamat que el fons del Patrimoni Natural es posi en funcionament urgentment** i que no es posposi la recaptació de l'impost sobre les emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica que ha de nodrir aquest fons.

Agència Natura

Hem realitzat una campanya per reclamar l'Aprovació de l'Agència de la Natura, on s'han adherit **Més de 280 organitzacions** signants del manifest i més de 2.400 persones en favor de la seva aprovació.

Por Otra PAC

La coalició "Por Otra PAC", que engloba 37 entitats de l'estat espanyol i on també hi ha la XCN, vol influir en el procés de disseny de la nova Política Agrícola Comunitària (PAC). Durant el 2020 hem participat en el procés de priorització de necessitats que durant el 2021 es concretaran en forma de mesures estratègiques.

A més, des de la coalició es van definir **nous posicionaments de cara a la configuració del PEPAC (Pla Estratègic Nacional de la PAC)** i des de la XCN i algunes entitats membres es va començar a treballar en una proposta per fer arribar al Departament d'Agricultura de la Generalitat.

Webinars

Durant el 2020 hem realitzat diversos webinars i sessions de debat online entorn a diferents temàtiques, com per exemple un sobre la relació entre "Emergència ecològica i COVID-19" i un altre sobre "Polítiques ambientals europees i la conservació de la natura a Catalunya", ambdos disponibles al canal de Youtube de la Xarxa per la Conservació de la Natura.

Treball en xarxa i aliances estratègiques

Jornada d'avaluació de l'impacte de la conservació a Catalunya

La jornada ha tingut com a objectiu **trobar unes línies generals comunes que facilitin la col·laboració entre entitats de custòdia, de recerca i administració per a l'obtenció i compartició de les dades d'avaluació ecològica**, i que consolidin la custòdia del territori com una eina essencial en la gestió de la natura.

La jornada ha comptat amb la participació del Departament de Territori i Sostenibilitat, el Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya, la Diputació de Barcelona i l'Associació Paisatges Vius.

Congrés Socioambiental

Hem organitzat, conjuntament Ecologistes de Catalunya, Ecologistes en Acció, la Societat Catalana d'Educació Ambiental i Xarxa d'Economia Social i Solidària el Congrés Socioambiental, que vol ser un espai de trobada entre les entitats i organitzacions socioambientals per generar debats i una **estratègia coordinada d'incidència política a Catalunya per fer front als reptes socioambientals actuals** i elaborar un document comú de posicionament i propostes polítiques.

Per assolir-ho, s'han realitzat **8 sessions de treball sobre les diferents propostes polítiques** de cada temàtica de treball: conservació de la biodiversitat; model socioeconòmic; gestió dels recursos naturals; residus i emissions; model alimentari; salut i natura; ordenació del territori, urbanisme i mobilitat; i reconeixement i impuls de les organitzacions socioambientals.

Treball en xarxa i aliances estratègiques

PROJECTES DE CUSTÒDIA AGRÀRIA

Erasmus + Acces To Land Learning Platforms

En el marc de l'Acces To Land Learning Platforms, aquest 2020 hem desgranat i aplicat el **mètode Cool Farm Tool per quantificar les emissions de gasos d'efecte hivernacle** d'una explotació ramadera a la Garrotxa, que pot ser d'utilitat a entitats de custòdia a l'hora de promoure pràctiques agroecològiques i identificar mesures de millora. El 2021 es publicarà la guia on s'exposaran aquestes i altres eines similars.

Hem participat en el desenvolupament d'un manual per a entitats que volen començar a afavorir l'accés a la terra (**Access to Land Beginners' Kit**) i hem contribuït al recull de casos d'èxit en la implicació ciutadana per l'accés a la terra.

Per últim, s'ha contribuit al **recull de casos d'èxit en la implicació ciutadana per l'accés a la terra** i es va reforçar i s'ha reforçat i aprofundit en la definició d'accions del grup de treball de model alimentari del Congrés Socioambiental.

Projecte d'Innovació RETA. Guia per a la creació d'espais test agraris

Amb l'objectiu de facilitar la implementació i el desenvolupament d'espais test agraris (programa de facilitació dels processos d'instal·lació de nous agents al sector agrari que proporciona suport legal, suport físic i suport integral), aquesta publicació descriu elements clau: funcions, governança, tipologia i estructura. **La Guia està destinada principalment a persones físiques o jurídiques que estiguin interessades en idear, desenvolupar i implementar un espai test agrari**.

Erasmus+ Resifarms

El projecte europeu Resifarms vol **formar la pagesia i el personal tècnic agrícola en la conservació d'hàbitats semi-naturals de les finques agràries** per a promoure la creació de projectes de conservació conjunts entre personal tècnic i pagesia i implementa actuacions de conservació en ecosistemes de finques agrícoles.

Aquest 2020, s'ha estrenat la **web del projecte** www.resifarms.eu i s'ha realitzat el segon esdeveniment de formació i la segona reunió de coordinació del projecte, que s'han centrat en exposar la **versió inicial de la guia pràctica**, principal material que resultarà del projecte, i també s'han realitzat les primeres formacions pilot a la pagesia i persones tècniques agrícoles a diferents països del projecte, on s'han recollit aportacions per a la millora de la guia pràctica.

H2020 Ruralization

RURALIZATION

Projecte de recerca i innovació que té per objectiu definir les condicions, estratègies i polítiques necessàries per a **facilitar processos de relleu generacional al món rural i al sector agrari**, adreçant també particularment la problemàtica de l'accés a la terra per a les noves generacions, i la nova pagesia en particular.

Hem **participat a una jornada de treball interna per analitzar els mecanismes legals i polítics** que delimiten les condicions d'accés a la terra per a l'activitat agrícola. Hem fet una **enquesta a joves de 4 àmbit territorials de Catalunya per fer un anàlisis de tendències de futur del món rural** i identificar casos en la regeneració i revitalització del món rural.

Hem iniciat un informe de situació dels mecanismes legals i instruments polítics amb incidència en els processos d'accés a la terra per a noves generacions a nivell estatal i català. Per últim, en la línia d'anàlisis de la problemàtica singular d'accés a la terra **hem iniciat treballs de camp: analitzant les causes de la regressió o abandonament dels prats de dall i implicant-nos en el projecte de dinamització de la Vall del Corb**, incloent el foment de les activitats agràries.

PROJECTES DE CUSTÒDIA FORESTAL

LIFE Biorgest

El 2020 s'han dut a terme **treballs forestals de preparació a dinàmica natural** en 6 rodals (**5 impulsats pel CREAF i 1 per la XCN**) amb l'objectiu de promoure la maduresa o restaurar processos ecològics en aquests rodals demostratius, buscant generar fusta morta a terra i en peu, prèviament molt escassa, per afavorir fongs, artròpodes i vertebrats que en depenen, i reduir la competència pels recursos a arbres dominants, codominants o del regenerat, així com afavorir espècies arbòries poc abundants.

També s'ha **publicat un anàlisi de mecanismes innovadors de finançament per a la conservació de la biodiversitat en la gestió forestal**. S'hi inclouen mecanismes públics (com mesures fiscals, fons europeus o fons verds), privats (com fons de capital, certificacions o responsabilitat social corporativa) i públics/privats (com mercats de carboni, bancs de biodiversitat o pagament per serveis ambientals). També s'han analitzat els **instruments jurídics més idonis per a formalitzar projectes de conservació de la biodiversitat en finques forestals**, públiques o privades, a Catalunya.

Interreg Poctefa Conectfor

Projecte europeu que impulsa la cooperació transfronterera als Pirineus per implementar recomanacions de gestió forestal dirigides a persones propietàries, gestores d'espais naturals i administracions implicades **basada en una millor caracterització dels boscos d'alt valor ecològic i de la xarxa que garanteix la seva connectivitat**.

Consta de tres accions principals:

- Identificació i caracterització dels boscos d'alt valor ecològic i dels corredors entre ells.
- Establiment i aplicació de recomanacions de gestió.
- **Integració dels resultats en les polítiques públiques i enfortiment de la gestió concertada**. La XCN és responsable d'aquesta última acció, però també té un paper a totes les altres i en la comunicació del projecte.

LIFE ELCN

European Land Conservation Network és un projecte europeu amb un doble objectiu: realitzar proves pilot de diverses eines privades de conservació amb l'objectiu de promoure la seva rèplica a un nivell més ampli i desenvolupar una xarxa europea sobre conservació privada.S'han realitzat **3 workshops** entorn els incentius, cooperació i eines legals de la conservació privada i una conferència internacional.

PROJECTES DE CUSTÒDIA MUNICIPAL

Campanya 0'5% IBI

Des de la XCN s'ha seguit promovent aquesta campanya que té per objectiu animar **als ajuntaments a que dediquin el 0,5% de la recaptació líquida de l'IBI a projectes de conservació de la natura.** També hem organitzat una jornada en línia per donar a conèixer aquesta campanya i promoure la implicació de nous ajuntaments.

PROJECTES DE CUSTÒDIA FLUVIAL

Custòdia fluvial

Hem col·laborat amb l'Agència Catalana de l'Aigua en diverses accions per promoure la custòdia fluvial:
- difusió de la convocatòria d'ajuts de custòdia fluvial 2020
- coorganització 'una jornada informativa dels ajuts
- elaboració d'un document de preguntes freqüents
- creació d'unes fitxes informatives dels 13 convenis de custòdia fluvial vigents amb l'ACA.

A més, hem incorporat aquestes fitxes al visor de l'inventari de custòdia de la XCN.

PROJECTES DE CUSTÒDIA I SALUT

Taula Salut i Natura

S'ha treballat en un procés de co-creació, per **definir la missió, visió, valors i un pla d'acció de la Taula Salut i Natura per als pròxims 5 anys**, amb la participació d'organitzacions de l'administració pública, centres de recerca, sector privat i societat organitzada.

Fruit del procés s'han definit **4 grups operatius**:
- El desplegament de la prescripció de natura.
- La integració de la natura i la salut en els plans territorials, urbanístics i d'infraestructures.
- La conservació dels espais agraris i el patrimoni natural.
- **L'increment i la millora de la infraestructura verda i blava a la zona urbana i periurbana**.

En el marc d'aquest últim grup, i amb el suport de Diputació de Barcelona, s'ha dut a terme un **repositori i un decàleg per impulsar el binomi salut i natura als municipis**. El **repositori** recull jornades, estratègies, publicacions i altres recursos d'utilitat per a ajuntaments que volen desenvolupar iniciatives de salut i natura al municipi, i el **decàleg** vol facilitar, a escala municipal, l'impuls d'iniciatives de promoció de la salut vinculades als espais naturals.

Addicionalment s'ha realitzat la Jornada tècnica en línia "Parcs Naturals i zones periurbanes, espais per a la salut".

Implicació ciutadana i voluntariat ambiental

Promoció del Voluntariat Ambiental

Durant el període de 2020, malgrat la pandèmia, hem continuat amb la **gestió i dinamització del portal web de referència Voluntariat Ambiental** a Catalunya, a través del web i les xarxes socials respectives (Twitter @VolAmbiental, Facebook Voluntariat Ambiental i Instagram @volambiental).

Recull de dades de voluntariat 2020

279 crides puntuals de voluntariat
11 projectes nous de llarga durada
23 noves entitats
14 propostes recollides al Catàleg d'activitats RSC per empreses d'entitats ambientals

14 butlletins
3.359 subscrits al butlletí

140 assessoraments a persones i col·lectius
19 assessoraments a empreses

Presentacions virtuals de Voluntariat Ambiental

Al llarg del 2020, s'han fet **5 presentacions virtuals** del portal de Voluntariat Ambiental.

A cada sessió, una entitat de referència ha parlat d'**una temàtica concreta relacionada amb el medi ambient** i ha explicat els seus projectes i quin és el procediment per a col·laborar-hi.

Les temàtiques i entitats encarregades han estat les següents:
- El **malbaratament alimentari**, amb Espigoladors
- La **mobilitat sostenible**, amb el BACC
- La **biodiversitat**, amb l'Aula Ambiental Bosc Turull
- La **prevenció de residus**, amb Rezero
- La **contaminació atmosfèrica**, amb Eixample Respira

Redacció i aplicació del document marc per a l'acció voluntària als Centres de Fauna de Catalunya

Hem treballat conjuntament amb les diferents organitzacions vinculades als Centres de Fauna (CF), per impulsar la **gestió del voluntariat als diferents centres de fauna a través d'entitats ambientals.**

Promoció del Cos Europeu de Solidaritat entre les entitats ambientals

S'ha dut a terme el **Webinar «Acollir voluntariat europeu des de les entitats ambientals»**, per donar a conèixer la convocatòria i les experiències pràctiques d'entitats ambientals que tenen el projecte implementat des de fa anys.

Redacció i implementació de Plans de Voluntariat entre les entitats ambientals

Al llarg del 2020, la XCN ha treballat per **acompanyar a les entitats membres** en la millora de la seva gestió del voluntariat. S'han **assessorat i acompanyat 7 entitats en l'elaboració del seu Pla de Voluntariat**:

1. Garraf Coopera
2. Fundació Miranda
3. Fundació Emys
4. Associació Mediambiental la Sínia
5. GEVEN
6. Associació CEN
7. IAEDEN.

Comunitat Ultra Clean Marathon

Tot i que la pandèmia ha obligat a posposar la celebració de la cursa del 2020, amb la finalitat de **promoure la creació de nous equips, compartir el funcionament de la cursa i conèixer les causes a les quals es pot fer un donatiu**, cada mes s'ha organitzat una trobada online (Comunitat UCM). Es preveu que el juny del 2021 es celebri una nova edició de la cursa.

Setmana Natura 2020

Una Setmana Natura fora del comú, **marcada per la pandèmia, celebrada a l'octubre** i en format principalment online, ha reunit 220 activitats presencials amb aforaments limitats i accessibles a tothom.

S'ha posat de manifest la **interrelació entre la salut i la natura i la pèrdua de biodiversitat** amb el hashtag #NaturaésSalut. Les activitats han estat promogudes per més de 180 organitzacions públiques i privades (Entitats ambientals, Ajuntaments, Parcs Naturals, Consorcis, Escoles, Biblioteques, etc.).

Tot i no poder celebrar la Setmana de la Natura durant el juny, el 5 de juny, en motiu del Dia Mundial del Medi Ambient, es va organitzar una **campanya a xarxes socials "I tu, què fas per la natura? Aprèn, coneix i actua"**, donant a conèixer les diferents vies d'implicació ciutadana promogudes per la XCN, a través d'un vídeo i imatges a les xarxes.

Balanç social i econòmic

BALANÇ SOCIAL 2020xes
G59106823

100% de perspectiva feminista

Adopció del llenguatge inclusiu tant en els documents escrits com en el llenguatge verbal.

71% de transparència

Pressupostos, pla de comunicació, pla de treball, salaris i procediment intern públics al web.

33% de contribució al procomú

S'utilitzen programes ofimàtics de programari lliure de manera regular i majoritària.

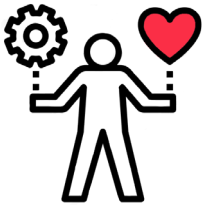

100% de qualitat laboral

Millores dels permisos establerts en conciliació familiar i laboral, espais d'atenció emocional i altres eines.

36% de compres a proveïdors del mercat social

Amb la intenció d'augmentar-ne el nombre.

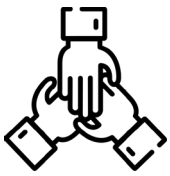

75% d'intercooperació

Compartint projectes, coneixement i gestió.

Total ingressos 2020: 468.711€

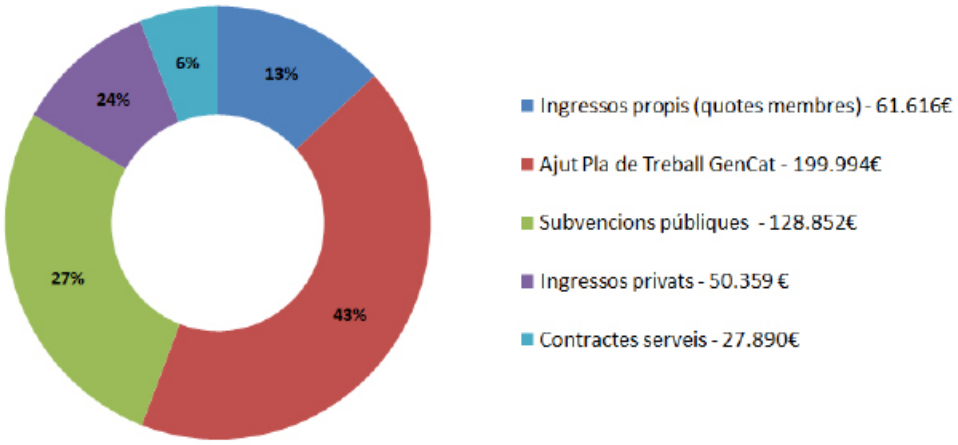

Total despeses 2020: 442.724€

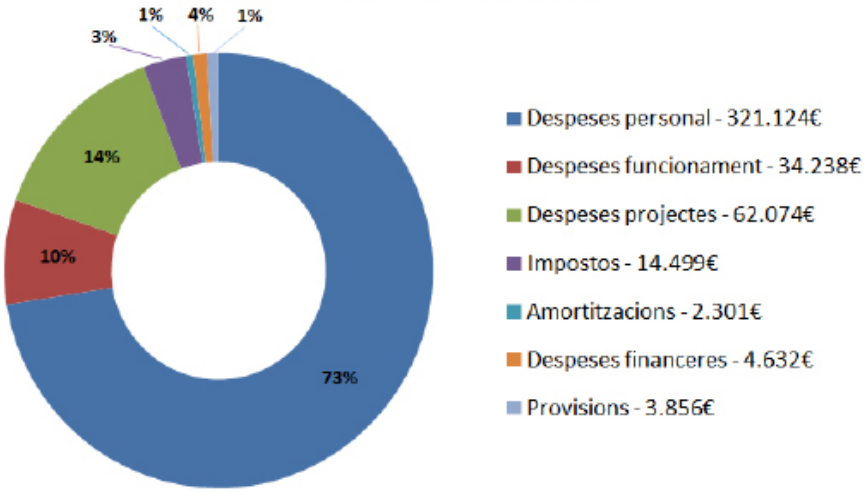

Distribució d'hores de treball per projectes

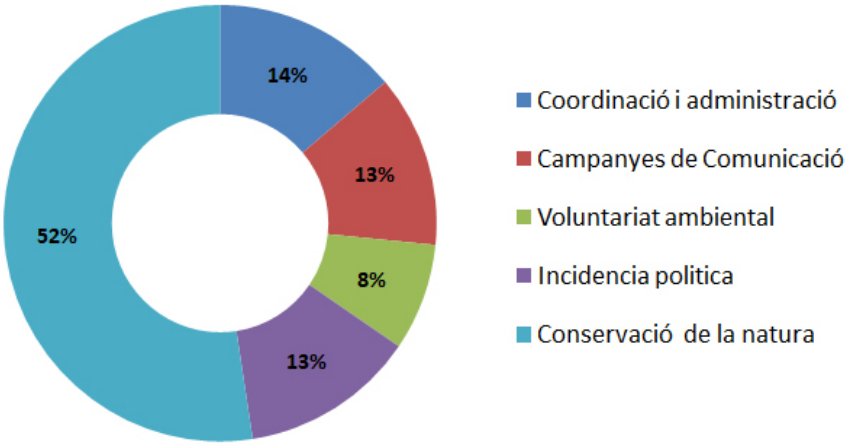

XCN
XARXA PER A LA CONSERVACIÓ DE LA NATURA

Amb el suport de:
Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat